

Täysistunto

Keskiviikko 6.9.2017 klo 14.03—16.53

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 83/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 26. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskustelu

15.40 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsiteltävänä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan, että niin sanotun ensitunnistamistiedon ketjuttamiselle asetetaan enimmäishinta viiden vuoden määräajaksi. Ensitunnistamisella tarkoitetaan henkilöllisyyden luotettavaa tunnistusta silloin kun uudelle asiakkaalle myönnetään ensimmäistä kertaa vahva sähköinen tunnistamisväline, kuten verkkopankkitunnuksukset tai mobiilivarmenne. Ensitunnistamistietojen välittämistä eli ketjuttamista tarvitaan silloin kun olemassa olevan vahvan sähköisen tunnistusvälineen avulla haetaan sähköisesti uutta vahvaa tunnistusvälinettä.

Viime vuonna tunnistuslain edellisen muutoksen yhteydessä eduskunta hyväksyi lausuman, jonka mukaan se edellytti, että valtioneuvosto seuraa sähköisen ensitunnistamisen toimivuutta ja kohtuuhintaisuutta erityisesti tunnistuspalveluiden markkinoiden liikkeellelähdön varmistamiseksi. Lausumassa edellytettiin myös, että valtioneuvosto ryhtyy tarvittaessa tunnistuspalveluiden markkinoiden liikkeellelähdön edellyttämiin toimenpiteisiin ennen tunnistuslain mukaisen luottamusverkon käyttöönottoa.

Liikenne- ja viestintäministeriö on seurannut sähköisen ensitunnistamisen markkinoiden kehitystä ja todennut, että tällä hetkellä uusien vahvojen sähköisten tunnistusvälineiden tarjonnan laajenemista hidastavat korkeat hinnat, joita peritään ensitunnistamistietojen välittämisestä. Hinnat ovat olleet jopa kymmeniä euroja tunnistustapahtumaa kohden. Saamiemme tietojen mukaan uusia tunnistusvälineitä ei tarjota ja markkinoida käyttäjille laajasti korkeiden hintojen vuoksi.

Nyt käsillä olevassa esityksessä ensitunnistamistietojen välittämiseksi ehdotetaan viiden vuoden ajaksi enimmäishintaa, joka olisi vähintään 0,35 euroa ja enintään 5 euroa. Tämä on kohtuulliseksi katsottu enimmäistason vaihteluväli, joka perustuu Suomessa toimivilta tunnistusvälineen tarjoajilta esityksen valmistelun aikana saatuihin tietoihin toteutuneista ensitunnistustietojen välittämisen hinnoista. Lisäksi korvauksen enimmäistason

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2017 vp

tulisi laskea vuosittain 25 prosenttia. Näissä rajoissa Viestintävirasto määritteli enimmäishinnan toteutuneiden markkinahintojen perusteella. Tunnistusvälineiden tarjoajien kannalta esitetty malli toisi sääntelyyn ennakoitavuutta ja varmistaisi samalla hintojen kohtuullisuuden suhteessa markkinahintoihin sekä sen, että hinnoittelu kehittyisi maltillisesti kohti tehokasta hintatasoa.

Esityksen tavoitteena on ennen kaikkea edistää digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristön luomista ja sähköisen tunnistamisen markkinoiden kehittymistä. Digitaalisten palveluiden laaja-alainen käyttöönotto ja uusien liiketoimintamallien kehittyminen edellyttävät, että sähköisten palveluiden käyttäjät ja tarjoajat voivat luottaa toisiinsa sekä varmistua toistensa identiteetistä. Tunnistamismarkkinoiden nykyistä nopeampi kehittyminen on välttämätöntä digitaalisten palveluiden ja liiketoiminnan edistämiseksi.

Lopuksi tuon esiin, että toisena asiana tässä samassa esityksessä ehdotetaan, että tunnistuslain mukaisia ilmoitusvelvoitteita ja viranomaismaksuja selvennetään toimijoiden yhteenliittymien osalta. Kyseessä on selkeyttävä muutos, jolla estetään tahattomat moninkertaiset valvontamaksuvelvoitteet. — Kiitos.

15.43 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Sähköinen tunnistaminen on tärkeää, ja on valitettavaa, että me olemme tässä asiassa kyllä jääneet pahasti jälkeen monista muista maista. Olen joskus aiemmin itse kannattanut sähköistä äänestämistäkin, mutta en enää tänä päivänä sitä kannata — en mene niihin yksityiskohtiin. Mutta nyt haluan antaa ministeri Bernerille ja hallitukselle kiitosta siitä, että tässä sähköisen tunnistamisen asiassa otetaan nyt askelia eteenpäin niin, että me saisimme tätä entistä paremmin toimimaan.

Eduskunnassa esimerkiksi lopulta voidaan nyt allekirjoittaa erilaisia asiakirjoja, vaikkapa aloitteita, sähköisesti. Se on yksi askel. Ja jos tämä talo siihen pystyy nyt vasta, niin askeleita on vielä runsaasti lisääkin otettava.

Pidän myönteisenä myös sitä, että tämän hallituksen aikana on saatu maksuhäiriöisille oikeus verkkopankkitunnuksiin. Siinä oli iso epäkohta, jota aiemmin ei ollut korjattu, mutta tämä nykyinen hallitus sen korjasi. Talousvaliokunnasta edustaja Turusen johdolla asia saatiin hetki sitten päätökseen, ja näin myös maksuhäiriöisille on saatu oikeus verkkopankkitunnuksiin, ja se on yksi osa tässä tunnistautumisessa. Se on maksutilidirektiivin toteuttamista, ja hyvä, että se on lopulta toimeenpantu.

15.45 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että tässä tuli nämä maksuhäiriöiset esille. Vaikka nyt on mahdollista, että he saavat kortin, niin nyt on niin, että pankeilla ei ole velvollisuutta antaa tätä korttia, että voi tunnistautua, ja se on edelleenkin ongelma. Me annoimme luvan, mutta me emme voi velvoittaa kaikkia pankkeja antamaan näitä tunnuksia — tämä on valitettavasti tänä päivänä tosiasia. Tämä on se asia, mihin pitäisi puuttua.

Tuossa laskin äskettäin, että jos se vitosen maksaa, niin se on noin 2 miljoonaa yhteensä — meillä on liki 400 000 maksuhäiriöistä ihmistä — niin että jotakin pitäisi tehdä, jotta voisimme taata sitten näille maksuhäiriöisille, kun kerta lupa nytten on antaa verkkotunnukset, se että he myöskin saisivat ne. Ja siihen tarvittaisiin ehkä valtion apua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan. Edustaja Wallinheimo — edustaja Wallinheimo on poissa. Edustaja Päivi Räsänen — on poissa. Edustaja Tolppanen, teillä puheenvuoro.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2017 vp

15.46 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Jatkan samasta aiheesta. Eli tämän vuoden alkupuoliskolla, tammi—kesäkuussa, näitä maksuhäiriöisiä ihmisiä oli Suomessa 100 000 enemmän kuin viime vuonna, 12 prosenttia enemmän kuin aikaisemmin — näin on laskettu. Sähköinen tunnistautuminen on ehdottomasti hyvä asia, ja se on varma asia, mutta huoli on vain siitä, voivatko kaikki kansalaiset käyttää sitä. Ministerin äskeisestä puheesta kävi selvästi selville se, minkä takia luottolaitokset eivät halua antaa näitä tunnistautumiskeinoja: se maksaa, se on heille kallista. Tämä on varmasti erittäin hyvä asia, että nytten tulee jonkinlainen katto siihen. Toivottavasti sitä 5:tä euroa nyt ei mene, koska se on se 2 miljoonaa kuitenkin, ja sitten kun me pelaamme rahamarkkinoilla, niin 2 miljoonaa on iso raha, ja onhan se kyllä aina iso raha.

Mutta mikä olisi keino siihen, että jokainen kansalainen saisi sähköisen mahdollisuuden tunnistautua? Siihen täytyisi löytää joku keino. Itse en keksi sitä ykskaks, koska eduskunnalla ei liene valtaa kaupallisiin laitoksiin määrätä, mitä heidän on tehtävä, mitä heidän on ostettava tai annettava. Meidän täytyy saada se julkinen debatti asiasta niin vahvaksi, että on pakko tavallaan myöntää nämä tunnukset ihmisille.

15.48 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa kiitin edustaja Turusta ja talousvaliokuntaa hetki sitten siitä, että nämä verkkopankkitunnukset on nyt tehty jokaisen oikeudeksi. Kun salin vasemmalta laidalta nyt väitetään, että ne eivät ole jokaisen oikeus, niin voisitteko te, talousvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Turunen, nyt vahvistaa ja korjata sen väärän tiedon eli eikö näin ole, että peruspankkipalveluihin on nyt pankki velvoitettu antamaan myös verkkopankkitunnukset? Jos pankki näin ei toimi vaan niin kuin edustaja Tolppanen väittää, niin silloin ymmärtääkseni tämä pankki rikkoo lakia. Ja valiokunnan puheenjohtaja Turunen voi kertoa varmaan myös sen, mitä silloin voidaan tehdä, jos pankki ei tätä lakia noudata.

15.49 Kaj Turunen si (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen on aivan oikeassa siinä. Tämä ei ole ihan kansallistakaan juttua, vaan kyllä tämä tulee EU:sta direktiivin kautta siitä, että peruspankkipalvelut ovat kaikille kansalaisille. Kyllä talousvaliokunnassa tämä homma hoidettiin sitten kansalliseen lainsäädäntöön, ja nämä peruspankkipalvelut ja pankkitunnukset ovat kaikille kansalaisille saatavilla — tai pitäisi olla. [Maria Tolppasen välihuuto]

Mutta tähän Heinosen toiseen puoleen sitten, jos näin ei ole, minulla ei riitä kapasiteetti, kertomaan sitä nyt tässä yhteydessä. Voin selvittää sen kyllä ja vastata sitten tarkemmin, miten — en muista sitä ulkoa — sitä oli sanktioitu, jos ei näin ole. Mutta peruspankkipalvelut ovat kaikkien kansalaisten käytettävissä. Näin pitäisi olla. [Timo Heinonen: Kyllä!]

15.50 Mikko Alatalo kesk: Arvoisa puhemies! Terveiset Edinburghista! Siellä pubissa täytyy maksaa käteisellä. He eivät ota mielellään kortilla, koska se hidastaa palvelua siellä, niin että kyllä minä väittäisin, että me Suomessa olemme aika pitkällä tässä digitalisaatiossa — emme välttämättä ehkä niin pitkällä kuin mitä Björn Ulvaeus Tukholmassa esittää, että kokonaan luovutaan normaalirahasta.

Mutta mitä tulee tähän itse lainmuutokseen, niin nämä ensitunnistustietojen välittämisestä perittävät korkeat hinnat ovat vaikeuttaneet olemassa olevien tunnistusvälineiden hyödyntämistä ja uusien hankkimista ja korkeat hinnat vaikeuttavat kilpailun toimivuutta ja jatkossa myös toimijoiden välisen luottamusverkon kehittymistä. Tämä laki on hyvin ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2017 vp

heellinen, ja siinä mielessä ollaan oikeilla jäljillä, ja hallitus on tässä tehnyt ihan hyvää työtä.

Mitä tulee tuohon maksuhäiriöisten asiaan, niin se on tosiaan ihan aiheellista, että tämä kysymys tuotiin täällä esille. Tiedän monia yrittäjiä, itsekin olen yrittänyt, joskus on ollut verorästejä ja näin, ja jos näin kävisi, että ei enää saisi tosiaan pankkitunnuksia, niin sehän olisi loppu koko yritystoiminnalle. Elikkä tässä mielessä talousvaliokunta on tehnyt hyvää työtä. Jos näin on, niin kuin edustaja Tolppanen sanoi, että kaikki pankit eivät tätä noudata, niin silloinhan meidän täytyy pystyä sanktioimaan sitten pankkeja. Se on kansalaisoikeus, että voit tosiaan myös toimia näissä pankeissa, vaikka jotkut pankit väittävät, että me tavalliset asiakkaat tuomme vain hiekkaa sinne lattioille. Mutta joka tapauksessa jotakin täytyy tälle sitten tehdä, tätä täytyy seurata. Se ei ole välttämättä itsestäänselvä asia. Mutta joka tapauksessa sanoisin, että monet hyvin kunniallisetkin yrittäjät saattavat jossain vaiheessa olla semmoisessa tilanteessa, että on esimerkiksi maksuvaikeuksia ja rahavaikeuksia, likviditeettiongelmaa. Kun asiakkaiden kierto, rahan kierto hidastuu, niin silloin täytyy kuitenkin tämän pankkitoiminnan toimia.

Kaiken kaikkiaan tämä sähköisen tunnistamisen lakimuutos on tärkeä asia.

15.52 Matti Torvinen si: Arvoisa puhemies! Tuo sähköinen tunnistaminen todellakin näkemykseni mukaan on Suomessa aika etunenässä Euroopassa. Tuohon ottaisin Alatalolta kopin ja toteaisin, että kun tuolla Itävallassa paljon käyn alppiurheiluporukoiden mukana, niin siellä pankkikortti ei ole ollenkaan tätä päivää, siellä saa jopa käteismaksuista alennuksen.

Mutta todellakin meillä Suomessa on hyvä, että eduskunta nyt vihdoinkin lähtee edelleenkehittämään tätä sähköistä tunnistamista, kun tuo pankkikorttioikeuskin tuli tässä selvästi epäselväksi nyt sitten, että onko sitä sanktiota vai ei. Itse olen liike-elämän edustajana sitä mieltä, että markkinat sen myös tulevat tulevaisuudessa ratkaisemaan. Uskon näin, että vapaa kilpailu senkin ratkaisee.

Itse olen tuolla tuomioistuinpuolella paljon työskennellyt ja teen niin sanotun kenttäjuristin työtä. Täytyy sanoa, että tuo sähköinen tunnistaminen on siellä tätä päivää, varsinkin meillä asianajo- ja lakiasiaintoimistoissa se on jatkuvaa toimintaa. Mutta tietenkin on hyvä, että kansalaisten mahdollisuudet käyttää niitä omien pankkipalveluidensa kautta kehittyvät.

Tietysti, jos ajatellaan, että tämä rekisteröintimaksu ja valvontamaksu tulevat käyttöön, ne ovat hyvä tapa, ja ne tavallaan myöskin ohjaavat sitten, että nuo todelliset uudet toimijat ovat tosissaan tulossa markkinoille. Tuommoinen hintakattojärjestelmä on hyvä järjestelmä, ja olen sitä mieltä, että se määräaikaisena on toimiva. Siinä määräajassa pystytään ratkaisemaan ja selvittämään sitten, onko se ollut kohtuullinen, ja markkinat sitten palveluntarjoajien määrän myötä ryhtyvät asiaa viemään eteenpäin. Minun mielestäni tämä on hyvä lakiesitys ja tällaisenaan erittäin kannatettava.

15.54 Kaj Turunen si: Arvoisa puhemies! Tässä on otettu esille nämä maksuhäiriöiset ja heidän tilanteensa, ja minun mielestäni on aika tärkeä asia, että näin on tehty. Tässä viime päivien uutisten mukaan Suomessa on noin 10 prosentilla kansalaisista maksuhäiriöitä. Käytännössä se tarkoittaa puolta miljoonaa ihmistä, ja se on hyvin merkityksellistä.

Meillähän on ollut sellainen tilanne tosiaanikin vähän aikaa sitten, niin kuin edustaja Alatalokin täällä mainitsi, että varsinkin yrittäjille se on ollut ongelma, jos on maksuhäiriömer-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2017 vp

kintöjä, ja ihan tavalliselle kansalaiselle se on käytännössä tarkoittanut sitä, ettei saa pankkitiliä auki. Sitten meillä on voimassa laki, että palkka pitää maksaa pankkitilille, että käteisellä palkkaa ei saa maksaa. Nyt tällainen maksuhäiriöongelmainen ihminen on vaikeassa tilanteessa, jos pankki ei suostu aukaisemaan pankkitiliä ja toisaalta on kuitenkin onnistunut saamaan töitä ja palkanmaksajan pitäisi maksaa pankkiin tili. Tietenkin nämä maksuhäiriömerkinnät — sen lisäksi, että ei ole saanut tiliäkään auki pankissa, puhumatakaan pankkikortista tai verkkopankkitunnuksista — kyllä silloin kaiken muun päälle käytännössä tarkoittavat vielä sitä, että et saa puhelinliittymää, et vuokra-asuntoa, et mitään.

Tietysti aika paljon näitä ongelmia on jäänyt vielä ja on edelleen voimassa, mutta pankkipalvelujen osalta kuitenkin nämä peruspankkipalvelut on nyt turvattu kaikille kansalaisille. Myös heille, jotka ovat maksuhäiriömerkinnän saaneet, nämä ovat käytettävissä. Tämä ei ole kovin uusi laki, nyt en ihan tarkkaan muista, käsiteltiinkö tämä asia viime syksynä vai nyt tämän vuoden keväällä, mutta tämä on suhteellisen tuore laki.

Mitä tulee sitten siihen, noudattavatko pankit sitten tätä lainsäädäntöä tältä osin eli peruspankkitoimintojen osalta, niin kyllä ainakin minun näkemykseni mukaan pankit noudattavat aika tarkasti lakia Suomenmaassa, niin että tuskinpa tällaista ongelmaa on, koska ei ainakaan minun korviini sellaista ole tullut.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.